

לרגל יום השנה ה-75 לשחרור ולשחרור העצמי של אסירי מחנה הריכוז בוכנוואלד ב-11 באפריל 2020

רעותי ורעי היקרים, חברותי וחברי היקרים, מלווים בדרך, גבירותי ורבותי!

אני נותן ביטוי לדעותי במצב מיוחד במינו. מגיפת הקורונה אוחזת במלתעותיה בעולם כולו. ננקטו צעדים רבים בכדי להגן על האנושות מפני הווירוס Covid-19.

בשבילי זהו מצב חדש, לשאת דברים תחת תנאים אלה ולספר על שחרור אסירי מחנה הריכוז הגרמני הפאשיסטי בוכנוואלד, מבלי להביט בפני הקהל, אליו אני מדבר. רעים וחברים לא יברכו בלבביות זה את זה, לא יתקיימו מפגשים, לא שיחות.

כשסיפרתי בעבר על התפתחות חיי, על חוויותי ונסיונותי, היה לי תמיד חשוב, להביט בפניהם של המקשיבים לי בקהל וכך גם לצור קשר סוציאלי.

לקשר הסוציאלי יש משמעות כה גדולה בשבילי, משום שלאחר שנאסרתי במחנה הריכוז בוכנוואלד הוא הציל את חיי. אני, אסיר פוליטי בן 19, בעל מעט נסיון, הייתי נופל ללא רחמים חלל לטרור הרצחני של האס.אס., באם לא היו מסייעים לי רעים מנוסים. עד עצם היום הזה אני מרכין ראשי בהוקרה לפני הרמן בריל, הסוציאלי-דמוקרט ואדוארד מרשל, הקומוניסט שאיתרו אותי במחנה הקטן ודאגו שאועבר למחנה הראשי. אני מרכין ראשי בהוקרה לפני הרמן שנהר וואלטר וולף, שהגנו באומץ וללא שמץ אנוכיות ובסולידריות כקאפו על חייהם של רעים אחרים – גם על חיי. ואסיר תודה אני בהזכרי באחראי על החדר שלי בבזוק 45, האסיר האוסטרי פריץ פולק שמצא בשבילי מקום שינה. כל אלה היו אסירים פוליטיים, שהיו חלק בארגון ההתנגדות הפוליטי במחנה הריכוז בוכנוואלד, שכיוון בחשאיות גדולה את כל מרצו, לצור מגן אנושי ובינלאומי נגד מפלצות האס.אס..

רעינו ששימש שנים רבות נשיא הוועד הבינלאומי של בוכנוואלד – דורה והמחנות המשניים, הקומוניסט הצרפתי פייר דוראנד אמר: "היו הרבה סוגי בוכנוואלד". כן, היה גם הבוכנוואלד של המחנת המאורגנת האנטי-פאשיסטית. אסור לשכוח זאת. אזהרה זו לרגל שבעים וחמש שנות השחרור והשחרור העצמי של אסירי המחנה בוכנוואלד אקטואלית ביותר.

כשפרץ מנהל העבודה שלי, רעי היהודי מהעיר דרזדן לאונהארד למחסן הכלים ב-11 באפריל 1945 וקרא כי ראה במחנה אסירים מחומשים בנשק מתקדמים לכיוון השער הראשי לא האמנתי לו בתחילה. ואז ראיתי זאת בעצמי ועדיין חשבתי כי אני חולם. המילה "רעים – Kameraden" העירה אותי מחלומי. כך נשמע מכל מקום במערכת הכרוז, ממנה נבחנו עוד זמן קצר לפני-כן הפקודות שיכלו להביא את המוות. כעת קרא בה זקן המחנה הנס היידן: "רעים! אנחנו חופשיים!" מילים מעטות אלה עוררו בי זעזוע. בפעם הראשונה מזה זמן רב עברתי, לא, צעדתי, דרך השער הפתוח בעל הכיתוב הציני "כל אחד מקבל מה שמגיע לו" כאדם חופשי. הכיתוב הפך לבומרנג עבור אנשי האס.אס.. לא הצליחו להעמיד את כולם לדין ורבים הסתובבו חופשיים לאחר-מכן.

ואז הגיע ה-19 באפריל 1945, אזכרת המתים בחצר המסדרים. איפה שמונח כיום לוח הזיכרון, הוקם אובליסק פשוט מעץ ולפניו עמדו בשורות לפי הצריפים 21 אלף הניצולים, כדי לנדור את הנדר לזיכרון 51 אלפי המתים (מאוחר יותר תוקן המספר מעלה ל-56 אלף) באמירתו הבסיסית: "מיגור הנאציזם על שורשיו היא סיסמתינו. בניית עולם חדש של שלום וחרות היא מטרתנו."

לרבים מאיתנו, אסירים לשעבר הווה נדר זה מחויבות כל חיינו, מצפן לעתיד חיינו, תוכנית לעיצוב חיינו. אני נשבעתי, הרמתי את יד השבועה. ללא מגבלות אני קובע כיום: לאף אחד אין זכות לפרש את תוכן נדר בוכנוואלד בצורה מעוותת! לאף אחד! באותה מידה אין לאף אחד זכות, לתקן לדוגמא למדונה של רפאל בקפלה הסיקסטינית את הקמטים.

מתוך החוויה של בוכנוואלד ובמודעות לכוחה של הסולידריות הצטרפתי ב-1 באוגוסט 1947 לארגון שנסד מעבר לגבולות אזורי השחרור אגודת נרדפי השלטון הנאצי (VVN). פעילותה הפוליטית הייתה מכוונת למימוש המשפטים המכוננים של הנדר של בוכנוואלד – וכך הוא עד היום. העובדה שארגון נרדפי הנאצים הגרמני הגדול ביותר יאבד את זכותו להיות ארגון ללא מטרות רווח, שבעים וחמש שנים לאחר השחרור מהפאשיזם הגרמני בליווי נימה אנטי-קומוניסטית מרושעת ביותר בשל השערה נבזית מרשויות המיסים של ברלין, הוא שערוריה מסוג א' ובושה לועגת לכל תודעה דמוקרטית.

הגשתי את ערעורי לפני שר המשפטים הגרמני. הוא הודיע לי, כי הוא תמה באותה מידה כמוני על החלטת רשויות מנהל המיסים בברלין וכי לא תיאר לעצמו כי האמונים לחוקת גרמניה של ארגון VVN-BdA יוטלו בספק. בו-בזמן הוא העיר את תשומת הלב, כי ענייני מס נמצאים תחת אחריותו של כל מחוז ומחוז בגרמניה וכי כל התהליך נעשה באופן חוקי. בהמשך נכתב, כי השר ביקש הסברים מברלין. זהו המצב מנובמבר 2019. עד היום אומנם לא הועמדו דרישות כספיות כלפי הארגון, אך אובדן הסטאטוס של הארגון שאינו ללא מטרות רווח נשאר כשהיה, וכך נתלה ארגון אנטי-פשיסטי זה בעניבת חנק ואינו יכול לפעול.

וכך הגעתי להווה ודילגתי על שנות המלחמה הקרה, שלמרות שיש המאמינים כי היא עברה, אך היא חיה וקיימת.

אני חי בהווה, שנראה שאינו מצליח ללמוד לקח מהעבר. כוחות מתגברים של נאציזם וחשיבה לאומנית מתעוררים מחדש לחיים, תומכים אידאולוגית בגזענות, שנאת זרים, אנטישמיות, שנאת סינטי ורומא. קיפאון פוליטי והתפתחויות חברתיות מעוותות מנוצלות בכדי להוביל שולל באופן פופוליסטי. לצערינו כוחות אלה נוחלים הצלחה בפרלמנטים בכל הדרגות – כאן, אצלינו בביתנו. שבירת הטאבו בארפורט ב-5 בפברואר 2020 היה נסיון חתירה לשלטון במסגרת האפשרויות הנתונות. אסור לנו להצביע באצבע מאשימה על ארצות אחרות.

אגדת הפושע הנאצי הפועל לבדו, ועוד אחד הפגוע בהתפתחותו הנפשית, מוגשת לנו לא רק החל מפרסום פעולות הטרור של הארגון שכינה את עצמו "המחתרת הנאצי-סוציאליסטית" NSU, שעשר שנים היה בלתי-מאותר ונתנו לו לרצוח ללא-עכבות. ביודעין מועלם מהציבור, כי רקע חברתי וסביבה אידאולוגית גדלו בפוריות והפעילו השפעה מכריעה על התפתחות מוטיבציה אצל הפושעים.

ההתנקשות בחייו של ואלטר ליבקה בוולפהאגן, מקרי הרצח בהנאו והאלה כמו גם התקפות והצתות מעוותות פליטים (ניתן להמשיך את הרשימה), כולם מתיישבים בקנה אחד עם מטרות פוליטיות. אם יש הדורשים בריש גלי לעשות מפנה ב-180 מעלות בתרבות האזכרה בגרמניה ופשעיהם של הפאשיסטים הגרמניים מעוותים ל"לשלת" בהסטוריה הגרמנית, אין אלו אלא הצתה רוחנית והכנת קרקע אידאולוגית לאלימות בעלת מוטיבציה פוליטית. פושעי 209 מעשי הרצח בעלי רקע קיצוני ימני משנת 1990 עד היום פעלו כיחידים, וכן, הרקע המניע אותם וקורבנותיהם דומים אחד לשני. לא להזכיר ולא לעקוב אחרי המושכים בחוטים היא התנהלות פושעת.

בימים אלה התפרסם, כי המשרד הפדרלי לפליטים קבע, כי הרוצח של הנאו לא היה "מתומכי אידאולוגיה קיצונית ימנית", שכן הוא עזר פעמים רבות ל"שכן בעל גון עור כהה" ושיחק בנבחרת כדורגל בחברת שחקנים רבים בעל רקע הגירה. בפשטות כזו חושבים במשרד הפדרלי לפליטים וגם לאחר ביקורת יצדיקו דעה זו. עבירה קיצונית ימנית לכל דבר, אך הפושע נקי-כפיים ואינו קיצוני ימני? זה משהו שכבר חווינו בהסטוריה.

מדוע האחראים אינם שמים לב, כי יש 209 קורבנות למעשי אלימות קיצונית ימנית, אך אין קורבנות רצח ממעשי אלימות קיצונית שמאלנית? שכן ננקטים מאמצים גדולים, להשוות בין קיצוניות שמאלנית וימנית. בהתנצחות מוקצנת נשאלת השאלה, האם יש לעקוב אחר האנטי-פאשיסטים בגלל פשעים קיצונים ימניים?

לי אישית ולכל חברי התומכים במאבק הפוליטי בנציגות אסירי המחנה לשעבר בוכנוואלד-דורה היה תמיד חשוב ביותר, לשוחח עם אנשים צעירים, כדי להעביר להם את הידע והנסיון שלנו. ברבי-שיח, בסמינרים לימודיים בבתי ספר, בספורים מודרכים בוכנוואלד וכו' פגשנו בפתחות גדולה. בו-בזמן אנו קובעים, כי הקניית ידע על תקופת הפאשיזם ועל הפשעים שנעשו בתקופה זו, הולכת ומתמעטת ולעיתים אף אינה מתקיימת כלל. אנו מבחינים בהקשר שיש להתייחס אליו ברצינות בין התגברות פעולות קיצוניות ימניות וחוסר הקניית ידע הסטורי. במקום זה קיים צורך דחוף לשינוי.

ב-27 במרץ 2020 דרשה העיתונאית דניאלה דאהן בעיתון היוםי neues deutschland מהפוליטיקה הגרמנית לפעול סוף כל סוף בעקביות בנושא. עקרון ראות עולמינו הבסיסית האנטי-פשיסטית משתקפת בהתייחסות לדרישותיה ויש לפעול שעה אחת קודם.

העובדה כי נמנע ממנו לחגוג את יום השנה ה-75 לשחרור ולשחרור העצמי של אסירי מחנה הריכוז בוכנוואלד באופן המקובל, מעיב ביחוד עלינו, הניצולים המועטים שנותרו. ברצוני להדגיש זאת בבהירות הגדולה ביותר: בשבילי היה ונשאר הנדר של בוכנוואלד מחייב לכל חי. אני יודע, כי גם בין בני הדורות הצעירים קיימים אנשים שלא יפסיקו לדאוג להתממשות הנדר. לאחר תום משבר הקורונה, כשבמקומות רבים ישנו את החשיבה וישנו מעשים, ברצוני לבקש מהדורות הבאים:

- אל תרשו לעולם לשכוח מה שהתרחש בוכנוואלד וסווגו עבר זה עם הנוראות שהפאשיסטים ההיטלראים עשו לעולם.
- זכרו והזכירו את ימי אפריל 1945 בוכנוואלד.
- זכרו ושמרו על הנדר של בוכנוואלד, שכן אם ברצון האנושות לשרוד אין אלטרנטיבה לעולם של שלום, של חירות וללא פאשיזם.

- אל תבחלו בשום מאמץ להחיות את הקונצרט האנטי-פאשיסטי כל פעם מחדש, גם בדרג הבינלאומי.

מחשבותי נמצאות בבוכנוואלד, אתכם

גינטר פפנהיים

אסיר בוכנוואלד מס. 22514
ממלא מקום ראשון לנשיא הועד הבינלאומי בוכנוואלד-דורה והמחנות המשניים
יושב-ראש נציגות אסירי בוכנוואלד-דורה